

POSTANOWIENIE

29 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 29 lipca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej „[...]” w S.
przeciwko X. Y., X.1 Y.1 i X.2 Y.2
o zapłatę,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Słupsku
postanowieniem z 5 maja 2025 r., IV Ca 98/25, IV Cz 101/25,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej „[...]” w S. przeciwko X. Y., X.2 Y.2 i X.1 Y.1 o zapłatę postanowieniem z 5 maja 2025 r. Sąd Okręgowy w Słupsku wystąpił na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości

W treści uzasadnienia Sąd występujący podał, że X. Y., wykonując w przeszłości zawód radcy prawnego stawiała pod adresem m.in. sędziów Sądu Okręgowego w S., liczne i poważnej wagi zarzuty dotyczące m.in. tworzenia „grupy przestępczej”. Na wniosek Prezesa Sądu Okręgowego w S. prowadzone było wobec uczestniczki postępowanie dyscyplinarne przed Okręgową Izbą Radców

Prawnych w K.. W jego wyniku X. Y. została pozbawiona prawa wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z uwagi na powyższe okoliczności, we wszystkich sprawach, w których X. Y. występowała i występuje, sędziowie Sądu Okręgowego w S. składają wnioski o wyłączenie ich od rozpoznania spraw. Wnioski te są uwzględniane. Również X. Y. wnosi konsekwentnie o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w S. i wyznaczenie innego sądu do rozpoznania spraw z jej udziałem. Postępowanie incydentalne w przedmiocie rozpoznania wniosków o wyłączenie sędziów toczy się średnio od dwóch do trzech lat, co wynika m.in. z zaskarżania przez X. Y. orzeczeń, składania dodatkowych wniosków, których rozstrzygnięcia są również przez nią kwestionowane nawet w sytuacji, w której środek zaskarżenia nie przysługuje. Składane są także wnioski o uzasadnienie orzeczeń, w których uprawnienie do złożenia takiego wniosku nie przysługuje, a jednocześnie odmowa sporządzenia uzasadnienia skutkuje wniesieniem zażalenia. Postępowanie to kończy się wyłączeniem wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w S. Przez ten czas nie są jednak podejmowane żadne merytoryczne czynności związane z rozpoznaniem sprawy, a okres rozpoznania sprawy przedłuża się znacząco. Czas, jaki mija od momentu wpływu sprawy do Sądu Okręgowego w S. do momentu wyznaczenia innego sądu do rozpoznania sprawy, może skutkować przewlekłością postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, istniejące przesłanki do wyłączenia wszystkich sędziów tego Sądu od rozpoznania spraw z udziałem X. Y., stanowią *prima facie* przeszkodę w ich rozpoznaniu, a prowadzenie postępowania incydentalnego w przedmiocie wyłączenia sędziów tego sądu tylko to potwierdza, przy czym efekt w postaci wyznaczenia innego równorzędnego sądu do merytorycznego rozpoznania sprawy jest znacząco odwleczony w czasie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 44¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2).

W postanowieniu Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2018 r., III KO 54/18 wskazano, że przez "dobro wymiaru sprawiedliwości" należy rozumieć potrzebę ukształtowania w opinii społecznej przekonania o obiektywnym działaniu sądów i zachowaniu bezstronności w rozpoznaniu każdej sprawy. Z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji przekazania, stanowiącej odstępstwo od zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy, niedopuszczana jest wykładnia rozszerzająca. Nie ulega wątpliwości, chociażby ze względu na przykładowo wskazany w powołanym przepisie "wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego", że omawiana przesłanka powinna być oceniana w odniesieniu do sądu jako takiego, a nie do konkretnego sędziego czy konkretnych sędziów. Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Okoliczności wskazane w postanowieniu zawierającym wniosek o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy nie przedstawił bowiem przekonującej i szerszej argumentacji wyjaśniającej, dlaczego okoliczności przez niego wskazane stanowią o istnieniu przeszkody dla rozpoznawania sprawy dotyczącej całego Sądu Okręgowego w S. jako organu wymiaru sprawiedliwości.

Z uzasadnienia postanowienia z 5 maja 2025 r. wynika, że Sąd występujący traktuje wniosek o wyznaczenie innego sądu równorzędnego w trybie art. 44¹ k.p.c. jako środek zastępczy w stosunku do instytucji wyłączenia sędziego (art. 49 § 1 k.p.c.). Bez przeprowadzenia postępowań w tym zakresie, zakłada, że wobec wszystkich sędziów tego Sądu zachodzą przesłanki wyłączenia. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że podstaw stosowania omawianego art. 44¹ k.p.c. nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 września 2021 r., II CO 72/21; z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20; z 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20; z 7 maja 2021 r., I CO 53/21, z 8 września 2022 r.,

III CO 540/22). O konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o którym mowa w art. 44¹ § 1 k.p.c., nie może świadczyć ewentualne zaistnienie przesłanek wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego.

Jeżeli zatem w ocenie sędziego referenta istnieją podstawy do jego wyłączenia, należy wdrożyć odpowiednie postępowanie, pozostawiając ocenę właściwemu sądowi. Wówczas sprawę rozpoznaje inny sędzia tego samego sądu, a gdyby jego nie było, zachodzi sytuacja, gdy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy i musi wystąpić do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego, ale wówczas w innym trybie tj. ma podstawie art. 44 k.p.c.

Z tych powodów, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

M.L.

[r.g.]